

DEOO

MUSIKPOLITIK

DEOOs musikpolitiske vision

Alle i Danmark har et aktivt og bevidst forhold til musik.

DEOOs musikpolitiske mission

DEOO sikrer rammerne for, at musikken med sin kunstneriske variation, betydning, kreative potentialer og samlende kræfter bidrager til menneskelig trivsel, værdi og samfundets udvikling.

Et aktivt og bæredygtigt dansk musikliv

Musik er en helt uundværlig del af vores hverdag, og der lyttes til musik som aldrig før. Musik skaber fællesskaber. Det så vi ikke mindst under coronakrisen, hvor befolkningen over hele landet tog en ny musikgenre til sig: fællessang – hver for sig.

Som kunstart er musikken unik ved at kunne skabe og forstærke de følelser, som livets mangfoldige situationer giver anledning til. Musikken kan have det mest intime udtryk, den kan omstyrte verdensordener og alt derimellem.

Musik berører os alle, og derfor arbejder DEOO for at styrke grundlaget for aktiv musikedeltagelse i hele Danmark. Det være sig som kvalificeret musiklytter, som aktiv musiker, amatør eller professionel, eller som skaber af den musik, som kommer til at præge vores fremtid. Nøgleordene er fællesskaber, sammenhæng og nyskabelse.

DEOO arbejder desuden for et bæredygtigt musikliv, som først og fremmest er kendetegnet ved, at kredsløbet af musikkens mange elementer som udøvere, publikum, talentudvikling, rekruttering, uddannelse og kunstnerisk skaberkraft osv. er i balance. Dermed er musiklivet i stand til løbende at regenerere sig selv og at udvikle sig i takt med samfundets store dagsordener.

Klimaudfordringerne har også holdt sit indtog i den kunstneriske verden, hvor der nu arbejdes med genbrug, energieffektive bygninger, digitalisering og alternative transportformer, for blot at nævne en del af de mange områder, der er i spil. I bestræbelserne på at imødegå de negative forandringer i klima og biodiversitet har musikken sammen med de øvrige kunstformer et kæmpe potentiale, idet kunsten som ingen andre kan skabe billeder af vores verden, både smukke og skræmmende, der spiller på intellekt og følelser og dermed bidrager til at understøtte og forstærke de politiske initiativer.

Musikudøvelse og -deltagelse har mange positive sideeffekter for de involverede, som talrige danske og internationale undersøgelser underbygger. Det gælder stressbekæmpelse, udvikling af koncentrations- og samarbejdsevne, sprogstimulering, et helbredsfræmmende hospitalsmiljø mv. Et stærkt musikliv har således en gavnlig indvirkning på befolkningens generelle sundhedstilstand og trivsel. Endvidere er der i musiklivet fokus på kønsbalance, ligestilling og diversitet, både blandt skabere, udøvere og andre deltagere, og der er ingen tvivl om, at en respektfuld ledelses- og samarbejdskultur fremover bliver en vigtig forudsætning, også for musikkens arbejdsmarked.

Samlet set har vi i kulturlivet en unik mulighed for at indtage en førerposition i udviklingen af et bæredygtigt samfund.

Vi skal have alle med

DEOO mener, at et fokus på et aktivt og bæredygtigt musikliv vil have en bred samfundsmæssig effekt. Men hvor skal der sættes ind?

Kulturvaneundersøgelserne viser, at der fortsat er en gruppe mennesker i Danmark, som ikke tager del i kulturlivet generelt. Det er desværre først og fremmest dårligt stillede familier og ikke-vestlige indvandrere og deres efterkommere, som står uden for fællesskaberne.

Men også amatørmusiklivet har mistet sin bredde i løbet af de sidste mange år. Musikskoler og MGK, som blev opbygget i 1980'erne og 1990'erne, har ganske vist bygget videre på den obligatoriske musikundervisning i grundskolen, men samtidig forsvandt en stor del af de mange amatørsymfoniorkestre, harmoniorkestre, brass bands og gardes. I dag er der vækst i forskellige band- og orkestertilbud på musikskolerne, men aktivitetsniveauet er meget lavere end tidligere. Både de klassiske og rytmiske sammenspilstilbud har svært ved at tiltrække de mere specielle instrumenter, og i de få tilbageværende amatørorkestre og -kor uden for musikskolerne kniber det med at rekruttere nye, yngre medlemmer.

Det professionelle musikliv er både på den rytmiske og klassiske side udfordret af skiftende publikumsvaner og ændrede rammebetingelser. Det kræver omstilling gennem investeringer og nye kompetencer at arbejde med fornyelse af forretningsmodeller og kunstnerisk udvikling. Ressourcer, som ikke er til stede i tilstrækkeligt omfang. Resultatet bliver nemt en prioritering af det sikre til fordel for fornyelsen og det eksperimenterende.

På publikums- og lyttersiden er situationen tilsvarende, at det knap så kendte fravælges, hvilket giver sig udslag i et billetsalg, som ofte er højt til de kendte bands og de kendte klassiske værker, mens det er svært for nye talenter, nye bands og nyt repertoire at slå igennem.

På de digitale streamingplatforme bliver der løbende udgivet et enormt antal nye musiknumre, på Spotify alene omkring 60.000 hver dag, men mange lever et liv med ganske få afspilninger, fordi algoritmerne favoriserer den musik, som i forvejen spilles. Der er en reel fare for, at hele genrer mister deres gennemslagskraft og fremover kun vil være i kontakt med et smalt nichepublikum.

Hvis vi vil have alle med som publikummer og udøvere, så er det nødvendigt at sørge for den størst mulige bredde hos både udøvere og lyttere, ligesom bredden i udbuddet af musik skal tilgodeses.

Musik er dannelse i kraft af uddannelse

Aktiv deltagelse i musikaktiviteter er indgangen til fantastiske oplevelser, større forståelse af omverdenen, bedre mentalt velbefindende og berigende fællesskaber. Børn, der trives i skolen, klarer sig generelt bedre. Derfor skal alle børn og unge møde musikken allerede i daginstitutioner og grundskole, hvor musikken som sprog er en naturlig del af hverdagen. Børn skal opleve musikken som både publikum, udøver og skaber.

I den danske grundskole er musikundervisning og musikudøvelse kørt ud på et sidespor. Mange års nedprioritering af de kreative fag er gået hårdt ud over musikfaget, som både mangler kvalificerede lærere og muligheder for regelmæssigt sammenspil.

Der er i lovgivningen lagt op til et tæt samarbejde mellem musikskoler og grundskole, men kun i halvdelen af landets kommuner finder samarbejdet de facto sted. Samarbejdet har mange forskellige former og indhold, og det er helt individuelt, hvor mange elever, der er omfattet. Der er dog ikke nogen kommuner, hvor samarbejdet er udstrakt til alle grundskolens elever.

Den grundlæggende udfordring er imidlertid, at musikskolerne når ud til mindre end 10% af børnene, endda med en betydelig social slagside. Musikskolerne kan således på ingen måde erstatte grundskolens musikundervisning. Det har musikskolelærerne ikke kompetencer til, og der er slet ikke musikskolelærere nok. Omvendt rækker foreningsidrætten ud til 75% af børnene mellem 7 og 15 år.

Uddannelserne af musyklærerne til hhv. grundskole og musikskole peger desuden ned i to forskellige fagligheder, hvor læreruddannelsen til grundskolen er meget langt fra at give tilstrækkelige musikalske færdigheder, mens uddannelsen på musikkonservatorierne er utilstrækkelig, når det gælder generelle pædagogiske færdigheder som fx klasseledelse.

Koncertløftet – samarbejdet mellem LMS og DEOO – er i denne sammenhæng desværre kun en delvis løsning. Det gode er ambitionen om, at alle børn i landet mindst en gang om året skal møde den levende professionelle musik, og at det samtidig skaber musikalske arbejdspladser. Men selv et årligt møde mellem en elev og en musikoplevelse (her er vi endnu langt fra) kan ikke erstatte den ugentlige kontakt med kvalitetsundervisning i musik og musikalsk kreativitet og udvikling.

Spørgsmålet er, hvordan vi bedst skaber sammenhæng i musikkens økosystem, så alle børn møder kvalificeret grundundervisning i musik, og alle de, der har lyst, kan få adgang til at udvikle deres instrumentale/vokale/kreative færdigheder og koble det til amatørmusikkens aktiviteter.

DEOO mener, at der er et meget påtrængende behov for, at uddannelsen af lærere og pædagoger til at varetage musikundervisningen i grundskole og daginstitutioner revitaliseres med hensyn til det faglige indhold, og at antallet af uddannede lærere øges betragteligt. Ambitionerne for musikfaget i fagbeskrivelser og fælles mål er fine og dækkende, men der er ikke nok lærere til at undervise på kvalificeret niveau.

Vores musikuddannelser på professionshøjskoler og musikkonservatorier skal revitaliseres, og arbejdsdelingen mellem de forskellige institutioner på området revideres og nytænkes, så musiklivet kan udvikles mere dynamisk. Der er i dag kamp om de kommende læreres opmærksomhed, og de fravælger i stor stil musikfaget pga. manglende forudsætninger, som studiet heller ikke adresserer.

Musikken som kunstart tolker vores nutid og definerer vores fremtid

Spillesteder og festivaler når ud til et meget stort publikum og lægger en stor indsats i udvikling af vækstlaget og talenter. De rytmiske genrer har et overvejende fokus på samtiden og tiltrækker med sit fokus på fællesskaber et stort og mangfoldigt publikum. Dog er der rytmiske genrer, som ikke tilhører mainstream, som det er nødvendigt at tage hånd om. Det gælder i særlig grad jazzen og folkemusikken.

Orkestre og ensembler, klassiske som rytmiske, arbejder både med helt ny musik og en langt mere end 1000 år gammel musiktradition med udødelige mesterværker. Indtil for ca. 100 år siden udgjorde samtidsmusikken faktisk hovedparten af det spillede repertoire i koncertsalene.

På samme måde som litteraturen og teatret, understøttede, udfordrede og kommenterede den nye musik udviklingen i samfundet og blev tillagt større betydning end i dag.

Tænk hvis musiklivets skabende og udøvende kunstnere blev bedre til at samarbejde om at udvikle kunstens indflydelse og påvirkning af det moderne samfund. Det kræver nytænkning og risikovillighed, og her er der brug for politisk og ledelsesmæssig opbakning. Dvs. en driftsstøtte der er anderledes og bedre indrettet, og hvor der er ledelsesmæssigt frirum til at bruge driftsstøtten på nye måder.

Desuden ligger der en meget stor mulighed i, at musiklivet i langt højere grad, end det er tilfældet nu, omfavner og udnytter de muligheder, der ligger i det digitale univers. Det gælder både musikken som kunstart, de uendelige muligheder de digitale platforme giver til at formidle musikken til publikum og sidst, men ikke mindst, at indsamle data og viden i forbindelse med salg af billetter.

Musikerhvervet har stort potentiale

Der er ikke siden 2010 lavet en samlet opgørelse over pengestrømmene i dansk musikliv, men Rambøll udfører hvert år en undersøgelse af indtægter fra hhv. livemusik og indspillet musik samt musikeksport på det rytmiske område i samarbejde med genre- og rettighedsorganisationer. Før covid-19 nåede alene dette område op over 9,5 mia. kr. (Rambøll, 2021). Hertil skal lægges indtægter på aktiviteterne inden for klassisk musik og undervisningsområdet samt den offentlige og private støtte til hele området.

Med inspiration fra andre brancher og fra udlandet arbejder DEOO og dets medlemmer med udvikling af nye forretningsmodeller, der indeholder alt fra nyskabende musikformer og formater, fx hologrammer til en yderligere professionalisering af formidlings- og markedsføringsindsatsen, baseret på en større forståelse af forskellige publikumssegmenter og nye digitale værktøjer.

Der er ingen tvivl om, at musiklivet som erhverv arbejder hårdt på at genvinde sine markedspositioner fra før covid-19 og har ambitioner om at fylde endnu mere i befolkningens hverdag. Ud over en bæredygtig økonomi har branchen et stort behov for efter- og videreuddannelse "bag scenen". DEOO mener, at hvis vi vil udvikle vores musikliv i takt med de mange områder af samfundet, hvor musik spiller en rolle, og forløse erhvervets store potentiale, er der brug for opkvalificering af både ledelse og medarbejdere.

Udvikling gennem viden og overblik

DEOO understøttede aktivt etableringen af Kulturens Analyseinstitut og ser frem til, at instituttets arbejde afspejler sig i mere velfunderede beslutninger hos politikere, embedsmænd og kulturinstitutioner. Først og fremmest ønsker DEOO, at der skabes overblik over eksisterende viden om musiklivet, der allerede findes hos universiteter, organisationer og hos musiklivet selv - også i udlandet. Let tilgængelig viden, skabt gennem både kvantitative og kvalitative metoder, analyser og formidling er en af nøglerne til en mere bæredygtig udvikling.

En musikpolitik i samklang med organisationer, arbejdsmarked og tilskudsstruktur

Det danske musikliv fungerer i sagens natur inden for en række organisatoriske og administrative rammer, hvis indretning har indflydelse på, hvordan og i hvilke retninger musiklivet kan udvikle sig.

Behov for administrative forenklinger

Under håndteringen af covid-19 blev det tydeligt, at musiklivet – som en del af kulturlivet – er svært at sætte på en enkel formel, når det gælder fx organisering, indtægtskilder og skatteforhold. Musiklivet er løst organiseret og meget mangfoldigt, og det passer kun delvist ind i de administrative rammer, som regulerer det øvrige arbejdsmarked, herunder institutionernes organisations- og selskabsformer samt freelancemusikernes indtjeningsmuligheder, barsels- og pensionsvilkår.

Det har tidligere været nævnt, at tilskudssystemerne ikke altid er hensigtsmæssigt indrettet, fx i forhold til driftsstøttede organisationer, som administreres af et udvalg, der har projektstøtte som sin opgave. Love og bekendtgørelser, der regulerer udbetaling af projektstøtte, bliver løbende revideret, og generelt er oplevelsen hos DEOOs medlemmer, at selv små udbetalinger gøres betingede af omfattende administrative og revisionsmæssige procedurer, som små foreninger og kompagnier bruger uforholdsmæssig meget tid på at leve op til.

En musikpolitik berører mange områder

Musik er både en kunstart, en social foreteelse, et forskningsobjekt, et helbredende middel og en eksportartikel, og dermed er det også klart, at implementeringen af en ny musikpolitik rækker langt ud over Kulturministeriets område. Med de mange berøringspunkter har musik relevans i en række andre ministerier, herunder Børne- og Undervisningsministeriet, Uddannelses- og Forskningsministeriet og Erhvervsministeriet, og det er en forudsætning for en musikpolitiks succes, at den bliver taget op og gjort til virkelighed på så mange administrative niveauer, og i så mange organisatoriske sammenhænge, som muligt. Her tænkes ikke mindst på landets kommuner, uddannelsesinstitutioner og organisationer.

DEOO samarbejder bredt

Musik er en helt uundværlig del af vores hverdag, og DEOOs medlemmer yder et stort bidrag til det danske musikliv, når vi spiller klassisk musik, jazz og musikdramatik både live i hele Danmark og digitalt. Desuden påtager DEOOs medlemmer sig, i kraft af deres rammeaftaler, et stort ansvar for, at børn og unge igennem deres skolegang stifter bekendtskab med levende musik. Og endelig understøtter DEOOs medlemmer de eksperimenterende og de skabende kunstnere gennem værkbestillinger, uropførelser og indspilninger.

DEOO og DEOOs medlemmer står ikke alene med opgaven om at udvikle det danske musikliv, men indgår i et musikalsk økosystem med bl.a. grundskoler, ungdomsuddannelser, musikskoler, videregående uddannelser, spillesteder, amatørmusikere, kirker, festivaler, pladeselskaber, forlag, medier og en lang række forskellige organisationer.

DEOO arbejder for:

Musiklivets aktører

- at styrke og synliggøre musikkens betydning, sammenhæng og værdi for det moderne samfund.
- at musik, herunder klassisk, jazz og ny kompositionsmusik, skal være en del af hverdagen for alle i Danmark.
- at mange flere skal være aktive musikudøvere og musikskabere.
- at musiklivet styrker sin egen og publikums diversitet.

Musikalsk dannelse og uddannelse

- at reformere musikuddannelserne på professionshøjskoler og musikkonservatorier, så musiklærere fremover kan bidrage til, at alle børn og unge får kvalificeret musikundervisning i grundskolen, der lever op til gældende formålsbeskrivelser.
- at gentænke samarbejdet mellem grundskole og musikskole med fokus på at øge antallet af aktive musikudøvere blandt børn og unge.

Skabelse og formidling af musik

- at styrke de professionelle musikudøvere, koncert-, og spillesteder, så de sættes i stand til effektivt at arbejde med skabelse af ny musik, publikumsudvikling, nye formater, digitale initiativer og formidling.
- at understøtte udviklingen af nye forretningsmodeller, digitale værktøjer og platforme til skabelse, formidling og markedsføring.
- at styrke mangfoldigheden i musikudbuddet i radio/tv og på de digitale platforme, herunder hos Danmarks Radio.

Musiklivets organisering og rammebetingelser

- at arbejde for etablering/udbygning af efter- og videreuddannelsestilbud inden for DEOOs område.
- at samarbejde med relevante partnere om bæredygtighed i branchen på områder som klima, diversitet, forebyggelse af krænkelser mv.
- at indrette lovgivning og tilskudsstrukturer, så de i højere grad understøtter musiklivets udvikling til gavn for vores samfund.
- at øge graden af samarbejde på tværs af administrative og politiske niveauer og ressortområder.
- at reducere bureaukratiske belastninger for både professionelle og frivillige i musiklivet.
- at udvikle nye partnerskaber på tværs af kultur- og erhvervslivet.

Danske Ensembler, Orkestre og Operainstitutioner

Vartov, Farvergade 27D, 1. sal

1463 København K

CVR 38523120

+45 5129 1379

www.deoo.dk

ak@deoo.dk

Juni 2023